

Ljubljani. Kamor se kdo sedaj ozre, vidi Italijana. Vse boljše plačana dela opravljajo Italijani, domačini jemljejo se največ le za težake. Pri vsakem delu je tudi Italijan boljše plačan nego domačin.

Takim razmeram pa to ni krivo, da nimajo naši domačini nadarjenosti za stavbinski obrt. Kdor pozna naše ljudstvo, ve, da je jako nadarjeno. Po deželi dobimo ljudi, ki sami postavijo mline in žage, dasi se niso nikjer posebno stavbarstva učili. Taki ljudje bi bili najboljši stavbeni mojstri, ako bi imeli priliko se izobraziti. V Italiji imajo za tak pouk posebne tečaje po zimi po mestih. Na graški obrtni šoli je tudi tak pouk za stavbene mojstre.

Seveda Kranjci, posebno manj premožni ne morejo hoditi učit se v Gradec, in bi ondi tudi ne mogli z vspehom slediti nemškemu pouku. Potrebno je torej, da se na obrtni šoli v Ljubljani osnuje tak tečaj. Stvar bi tudi ne bila tako draga. Nekateri predmete bi taki učenci novega tečaja poslušali vkupe z drugimi učenci. Za druge stroke bi pa tudi ne bilo treba ravno nastavljeni posebnih učnih močij, vsaj bi proti primerni remuneraciji to in ono lahko predavali profesorji tukajšnjih srednjih šol, nadalje pa inženjerji raznih tukajšnjih uradov. S slovenskim predavanjem bi seveda dobili tudi slovensko terminologijo, ki bi se udomačila tako mej našimi stavbenimi obrtniki. Prenehala bi torej tudi tista raba popačenih tujih besed, ki se sedaj tako često sliši. Stvar je torej važna tudi v narodnem oziru.

Tako dobimo domače mojstre, ki bodo gotovo delali z domačimi delavci in denar ostane potem v deželi. Tuji stavbeni mojstri pa večkrat sami in po svojih ljudeh pri nas podpirajo naše narodne nasprotnike, in je že zagadel železi, da jih zamenimo z domačini. Skušnje poslednjih let nas učijo, da so Italijani v Ljubljani kaj radi z malimi izjemami podpirali Nemce proti Slovencem.

Dobro bi bilo, da bi za to stvar se oglasil kak poslanec v deželni ali državni zboru. Vlada pač tudi nima utemeljenega povoda, da bi tako razširjenje strokovne šole odrekala.

Obrtnijske raznoterosti.

Pekovski pomočniki proti mojstrom. Dunajski peki so jako nezadovoljni z zakonom o nedeljskem počitku. Vložili so neki protest proti temu zakonu, oziroma njega izvajanju. To je pekovske pomočnike razdražilo, in so v nekem oklici proti mojstrom pojasnili postopanje dunajskih pekov. V 53 pekarijah se peko carske žemlje po 57 gramov težke. Iz 100 kilogramov moke, ki velja 13 gld. 50 kr., speko 2280 žemelj, ki veljajo 45 gld. 60 kr. Od teh 53 pekarij, jih le 29 ima jeden dan počitka v tednu. V onih pekarijah, ki imajo jeden dan počitka, prodajajo za 4 grame težje žemlje, kakor druge. Bilo je treba 3600 ovadb od strani pomočniškega odbora, da 100 mojstrov izmej 750 jelo spoštovati postavne naredbe.

Patenti za iznajdbe. Patentni urad Zjedinjenih držav je sestavil seznam žensk, ki so dobile patent za iznajdbe. Ta urad se je osnoval 1790. l. Prvih devetnajst let se ni oglasila nobena ženska, potem se je jedna, ki je iznašla neki

način tkanja slame s sukancem ali svilo. Zopet čez šest let je Mary Brush si dala pot-patovati nedrec z zadrigo. Še le od leta 1828. so ženske dobile po več patentov na leto. Leta 1862. se je ženskam podelilo že 34 patentov, kolikor še nobeno leto poprej. Od sedaj se je pa pri ženskah iznajditeljni duh hitreje razvijal. Leta 1870. se je jim že podelilo 70, 1880. 92, in 1890 pa že nad 100 patentov, leta 1893. pa celo 216. Največ ženskih patentov se tiče le kakega zboljšanja stvari, kaj popolnoma novega le redkokatera iznajde.

Kmetijstvo.

Potreba deželne kemične preskuševalnice v Ljubljani.

(Spisal poljedelski inženjer Fr. Pour.)

(Konec.)

3.) Kakor za gnojila, tako je potrebna preiskava tudi za trgovino s takozvanimi redilnimi sredstvi. Tudi pri teh sredstvih je treba gledati na to, da imajo v sebi zadostno redilnih snovij in da so sveža in ne ponarejena.

b) Namen zavoda kot prava preskuševalnica.

Ta oddelek delovanja preskuševalnic obsega pravo preskuševanje, namreč izvrševanje praktičnih poskusov na podlagi vseh znanstvenih podatkov.

Pred vsem bi se morali izvršiti natančni kulturni poskusi v rastlinstvu in z gnojenjem; ti bi pa le tedaj imeli praktično veljavo, ako bi se vršili na različnih krajih z različnimi zemeljskimi in klimatičnimi razmerami, in bi bila tako rekoč cela dežela preiskovalni objekt.

Samostojno polje ne potrebuje preskuševalnice.

Ta namen bi se pa le tedaj najlažje dosegel, ako bi se preskuševalnica združila z inteligentnimi poljedelci in bi z njihovo pomočjo in pod svojo lastno kontrolo izvrševala poskuse.

Poleg teh bi morala preiskovati preskuševalnica tudi taka sredstva, ki se rabijo pri rastlinskih boleznih in pri zatiranju poljedelstvu škodljivih mrčesov. Ako bi povoljno izpali taki poskusi, potem bi imela preskuševalnica nalogo poljedelce poučiti v praktični uporabi omejenih sredstev ter z dejanjem in svetom pospeševati taka opravila.

Posebno pa bi se preskuševalnica morala ozirati na racijonelno pridelovanje sadnega mošta. V to svrhu bi se za praktične poljedelce lahko ustanovila posebna šola, kakor jo ima preskuševalnica v Klosterneuburgu.

c) Preskuševalnica kot analitični laboratorij.

V to stroko bi spadala sledeča dela: Preiskovanje tal in zemljskih snovij, poljskih pridelkov, mleka in mlekarjskih izdelkov, sadnega mošta, sladkorne pese i. t. d. Dalje bode treba preskuševalnične pomoči pri domačem obrtu, namreč pri preiskovanju surovin, poluizdelkov in dovršenih del, kakor na pr. pri pivovarstvu pri preisko-